

مرکز آموزشی تحقیقاتی و درمانی قلب و عروق شهید رجایی

مبارزه با جوندگان

موش

مهندس شیوا شیردل - کارشناس ارشد بهداشت محیط

زمستان ۱۴۰۰

طبق آمار سازمان بهداشت جهانی موشها سالانه ۳۳ ملیون تن مواد غذایی را از بین می برند، که برای تغذیه ۱۳۰ ملیون نفر کافی است. از آن گذشته بعلت رشد شدید دندانهها موجب خرابی مواد و تجهیزات در انبارها، کارخانجات و ... می گردند. از طرف دیگر بیماری های منتقله توسط جوندگان موجب اهمیت پزشکی این موجودات است که مبارزه با آنها را حائز اهمیت می گرداند. جوندگان به عنوان مخزن بسیاری از بیماری های مسری انسان و حیوانات می باشند. اکثر گونه های جانوری ناقل و ناشر امراض عفونی و مسری مختلف انسان و سایر حیوانات می باشند که بعضی از آنها به وسیله خود جوندگان و برخی دیگر توسط انگل های خارجی آنها به انسان و حیوانات منتقل می شوند. بیماری هایی که توسط جوندگان منتقل و پخش می شوند طیف وسیعی دارند، نظیر طاعون، جذام، تولا، تب راجعه، سل، کچلی، لپتوسپیروز، بیماری لایم و ...

موش خانگی (mus musculus)

موشهای خانگی قابلیت فوق العاده ای برای تطابق با محیط های مختلف دارند و در طول سال در داخل ساختمانها زادو ولد می کند. اندازه آنها کوچک و وزنشان در حدود ۱۵ تا ۳۰ گرم می باشد. طول دم و بدن آنها مساوی، گوشها نسبتا بزرگ و چشمهای درشت و رنگ آنها خاکستری متمایل به قهوه ایی است. موش خانگی بر خلاف موشهای بزرگ که نمی توانند بدون آب زنده بمانند با استفاده از سیستم تغلیظ ادرار در کلیه آب را ذخیره می کند و بیشتر آب را از طریق مواد غذایی آبدار تامین می کند. میزان آب در کنترل جمعیت این موش بسیار موثر است. موشهای خانگی شب فعال هستند و شبها برای تغذیه از لانه خود خارج می شوند. بیشتر از شکاف دیوارها یا بین درز آجرها برای زندگی استفاده می کند. این موشها ۵ تا ۶ بار در سال آبستن شده و هر بار ۶ تا ۱۰ بچه می زایند.

اقدامات محیطی

- ✚ مسدود نمودن سوراخهای کنار دیوار
- ✚ تعویض شیشه ودریهای شکسته
- ✚ نصب توری بر روی سوراخها و منافذ فاضلاب
- ✚ غیرقابل نفوذ نمودن درهای ورودی
- ✚ قراردادن زباله در کیسه های دربسته

اقدامات مکانیکی

- ✚ نصب تله در محل عبور موشها
- ✚ استفاده از تله های زنده گیر با کاربرد مواد غذایی جاذب موشها مانند خیار ، گردو
- ✚ استفاده از تله های کشته گیر با کاربرد مواد غذایی جاذب موشها مانند خیار ، گردو
- ✚ لاشه موشها را باید ضدعفونی نمود و آنها را در کیسه های در بسته قرارداد.

مبارزه شیمیائی

- ✚ استفاده از طعمه های مسموم محتوی جونده کشتهای ضد انعقادی، جونده کشتهای معدنی، جونده کشتهای تدخینی

موش سقف (rattus rattus)

این موش به موش سقف یا موش انباری یا موش سیاه یا موش کشتی نیز شهرت دارد. این موش بسیار چالاک و تند و تیز است و براحتی از درخت بالا می رود . این موش زندگی در بالای ساختمانها و سقفهای چوبی را ترجیح می دهد علاقه این موش به مواد غذایی گیاهی بیشتر از مواد حیوانی و گوشتی است ولی از مواد غذایی حیوانی هم تغذیه می کند. این موش نیز به آب بسیار وابسته است بدلیل توانایی حرکت بر روی سیمها کابلها طنابهای کشتی براحتی از نقطه ایی به نقطه دیگر حرکت می کند و همچنین شناگر بسیار خوبی است. موشهای سیاه یا موشهای سقف لانه های خود را در بخشهای بالای سقف یا درختان می سازند و در آنجا تولید مثل می کنند.

اهمیت پزشکی و مبارزه با جوندگان

کنترل موشها از نظر بهداشتی و اقتصادی اهمیت ویژه ای دارد . موشهای ماده در صورت مساعد بودن شرایط زیستی در عرض ۱ سال ۵-۷ بار تولید مثل می نمایند و هر بار بین ۵ تا ۱۵ نوزاد بدنی می آورند که این نوزادان در مدت ۳ ماه به بلوغ کامل میرسند و می توانند جفتگیری نموده و بچه بدنی آورند.

موش فاضلاب rattus norvegicus

این موشها در بخشهای سطحی و پایین ساختمانها فاضلابها انبارهای مواد غذایی و کالا و کارخانجات صنعتی و غیره زندگی می کنند و به زباله ها و زندگی در بین آنها بسیار علاقه مند هستند.اندازه این موش گاهی به نیم متر می رسد و با مهیا شدن شرایط مناسب از نظر غذا، آب و پناهگاه تاریک در طول سال ۸ تا ۹ بار آبستن شده و به طور متوسط ۷ بچه می زاید. موش فاضلاب لانه خود را در شکاف های جوی آب فاضلابها و درزها و خلل و فرج دیوار در بخشهای پایینی می سازد. جالب است بدانید که این موش بسیار مهاجم ، گوشتخوار و شناگر قابلی است.

" هر دو موش در یک سال

حدود ۱۵۰۰۰ زاد و ولد دارد."